

45617 – ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغان ئادەمنىڭ نامىزى چۈشۈرۈلمەمدۇ؟

سۇئال

ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغان ئادەمنىڭ نامىزى چۈشۈرۈلمەمدۇ؟ بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمىز.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر.

ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋېلىش چوڭ گۇناھلارنىڭ جۈملىسىدىن بولۇپ، بۇنداق قىلغانلارنىڭ قاتتىق ئازابلىنىدىغانلىقى توغرىسىدا نۇرغۇن ئايەت-ھەدىسلەر بايان قىلىنغان، لېكىن شۇنداقسىمۇ ئۇ كىشى ئىسلام دائىرىسىدىن چىقىپ كەتمەيدۇ، كىشىلەر ئارىسىدىن ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغانلارنىڭ نامىزىنى ئوقۇشنىڭ دۇرۇسلىقىنى بىلدۈرىدىغان بەزى ھەدىسلەر بايان قىلىنغان، ئەمما بەزى ئىلىم-ئەھلى ۋە پەزىلەتلىك كىشىلەرنىڭ باشقىلارنى بۇ قىلمىشتىن چەكلەش ۋە توسۇش ئۈچۈن، ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغان كىشىلەرنىڭ نامىزىنى چۈشۈرۈش ياكى چۈشۈرمەسلىك ھەققى بار.

جابر ئىبنى سەمرە رەزىيەللاھۇئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىندۇكى! **پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا ئوقيانىڭ ئۇچى بىلەن ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغان بىر كىشىنىڭ جەستى ئېلىپ كېلىنگەندە رەسۇلۇللاھ ئەلەيھىسسالام بۇ كىشىنىڭ نامىزىنى ئوقۇمىغان.** [مۇسلىم رىۋايىتى 978-نومۇرلۇق ھەدىس].

ئىمام نەۋەۋىي مۇنداق دەيدۇ: ئالىملارنىڭ قارىشىچە: يۇقىرىدىكى ھەدىس ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋېلىشتىن چەكلەشنى مەقسەت قىلىدۇ. خۇددى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ قەرزى بار كىشىنىڭ نامىزىنى ئۆزى ئوقۇماي، ساھابىلارنى ئوقۇشقا بۇيرىغىغا ئوخشاش قەرزدارچىلىقتىن قېچىشنى بىلدۈرىدۇ.

ئىمام مالىك شەرئەت قانۇنى بىلەن جازا بىكىتىلىپ ئۆلتۈرۈلگەن ياكى پىسقى-پۇجۇر سەۋەبىدىن ئۆلگەن كىشىلەرنىڭ نامىزىنى ئوقۇشنى ياقتۇرمايتتى، چۈنكى بۇ شۇ خىلدىكى كىشىلەرنى چەكلەش ئۈچۈندۇر. [شەرھى مۇسلىم 747].

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيەدىن: ئۆزىنى ناھايىتى كاتتا بىلىدىغان ئىشان پىر ئۆز سورۇنىدا يىلاننى كۆرۈپ قالدى، ئۇنىڭ مۇرىتلىرىدىن بەزىسى يىلاننى ئۆلتۈرمەكچى بولۇپ تەمشەلگەندە، ئىشان ئۇلارنى يىلاننى ئۆلتۈرۈشتىن چەكلەپ، كارامەت كۆرسىتىش نىيىتى بىلەن يىلاننى قولى بىلەن تۇتدۇ-دە، نەتىجىدە ئىشاننى يىلان چېقىپ ئۆلۈپ قالدى، بۇ كىشىنىڭ نامىزى چۈشۈرۈلمەمدۇ؟ دەپ سورىغاندا، ئۇ مۇنداق جاۋاب بەرگەن:

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر.

ئومۇمى خەلق نامىزىنى ئوقىسىمۇ ئەمما ئىلىم ئىگىلىرى ۋە دىنى زىيالىلار ئوقۇماسلىق كېرەك، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالاممۇ ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغان، غەنىمەتكە خىيانەت قىلغان كىشىنىڭ نامىزىنى ئۆزى ئوقۇماستىن باشقىلارنى ئوقۇشقا بۇيرىغان، سەمرە ئىبنى جۇندۇپ رەزىيەللاھۇئەنھۇغا ئائىلىسىدىكىلەر: ئوغلۇڭ ئاخشام تاماقنى بەك كۆپ يەۋەتكەنلىكتىن كېچىچە ئۇخلىيالمىدى دېگەندە، ئۇ: ئەگەر ئوغلۇم شۇ ھالەتتە ئۆلۈپ كەتسە ئۇنىڭ نامىزىنى ئوقۇمايمەن دېدى، چۈنكى ئۇنىڭ ئۆلۈمى تاماقنى كۆپ يېگەنلىكتىن بولدى، خۇددى ئۇ ئىشانمۇ باشقىلارنى يىلاننى ئۆلتۈرۈشتىن چەكلەپ، قولىدا تۇتۇپ تۇردى، ھەتتا يىلان چىقىپ ئۆلۈپ كەتتى، ئىلىم ئىگىلىرى ۋە دىنى زىيالىلار بۇنداق كىشىنىڭ نامىزىنى ئوقۇماسلىقى كېرەك، چۈنكى ئۇ ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغانغا ئوخشاش. [پەتىۋا كۇبرا 3-توم 20-21-بەتلەرگە مۇراجىئەت قىلىنسۇن].

شەيخۇل ئىسلام ئىبنى تەيمىيە يەنە مۇنداق دەيدۇ: «غەنىمەتكە خىيانەت قىلغان، ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغان ۋە قەرزدار كىشىنىڭ نامىزىغا قاتناشمىغان كىشى ياخشى ئىش قىلغان بولىدۇ، چۈنكى بۇ ئارقىلىق باشقىلارنىڭ شۇنداق قىلىشىنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ، ئەمما كۆرۈنۈشتە نامىزىنى ئوقۇماي، ئۇلارنىڭ ھەققىدە دۇئا قىلسا ئىككى ياخشى ئىشنى بىر قىلغان بولىدۇ. بۇنداق قىلىش ئىككىنىڭ بىرىنى قىلمىغاندىن ياخشى. [ئىختىيار تۇل ئىلمىيە 52-بەت].

شەيخ ئىبنى باز رەھىمەھۇللاھتىن: ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغان كىشىنىڭ نامىزى ئوقۇلامدۇ؟ دەپ سورالغاندا، مۇنداق جاۋاب بەرگەن: ئۇلارنىڭ ھۆكۈمى باشقا چوڭ گۇناھ سادىر قىلغۇچىلارغا ئوخشاش بولۇپ، بەزى مۇسۇلمانلار نامىزىنى ئوقۇپ قويسا بولىدۇ، چۈنكى ئۇلار ئەھلى-سۈننى ئالىملىرىنىڭ كۆز قارىشىدا ئىسلامدىن چىقىپ كەتمىگەن دەپ ھېسابلىنىدۇ. [ئىبنى باز پەتىۋالار توپلىمى 13-توم 162-بەت].

شەيخ ئىبنى باز رەھىمەھۇللاھتىن: ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالغان كىشىنى يۇيۇپ، نامىزىنى ئوقۇپ دەپنە قىلىمىزمۇ دەپ سورالغاندا، مۇنداق دېگەن: ئۇلار يۇيۇپ، نامىزى ئوقۇلۇپ مۇسۇلمانلار قەبرىستانلىقىغا دەپنە قىلىنىدۇ، ئۇ كىشى ئاسىي بولسىمۇ لېكىن كاپىر ئەمەس، چۈنكى ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋېلىش كۇپۇرلۇق ئەمەس بەلكى چوڭ گۇناھلاردىندۇر.

ئىنسان ئۆزىنى ئۆلتۈرۈۋالسىمۇ، يۇيۇپ، كېپەنلىنىپ، نامىزى ئوقۇلىدۇ، لېكىن باش ئىمام ياكى ئالاھىدە نوپۇزلۇق كىشىلەرنىڭ ئۇلارنىڭ قىلمىشىنى ئىنكار قىلىپ نامىزىنى ئوقۇماسلىقتەلەپ قىلىنىدۇ، ئەگەر ئۇنداق قىلمىغاندا، ئۇنىڭ ئۇ قىلمىشى خۇددى توغرا ئىشلاردەك تەسىر پەيدا قىلىپ قويدۇ. باش ئىمام، ياكى پادىشاھ ياكى قازى ياكى شەھەر باشلىقى قاتارلىقلارنىڭ بۇنداق كىشىنىڭ نامىزىغا قاتناشمىغانلىقى، ئۇ كىشىنىڭ قىلمىشىنىڭ خاتالىقىنى ئېلان قىلىشتىن ئىبارەت بولۇپ، بۇنداق قىلىش ياخشىدۇر.

[ئىبنى باز پەتىۋالار توپلىمى 13-توم 122-بەت، پەتىۋا ئىسلامىيە 2-توم 62-بەت].